

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІЗАТИЗОНУ ДЛЯ ПОРЯТКУ БДЖІЛ ВІД ГРИБКОВИХ І ВІРУСНИХ ХВОРОБ

Брик І.

Карпатське відділення інституту оздоровлення і відродження народів України, м. Стрий Львівської обл., Україна

У газеті Урядовий кур'єр (№ 215 від 18 листопада 2000р) надруковано статтю "Ізатизоновий щит зупинить і грип, і СНІД". Доповнюю цей матеріал своїми спостереженнями на бджолах, хворих на таку поширену хворобу як аскофероз.

Аскофероз, або так званий вапняний розплід, це звичайне грибкове захворювання личинок бджіл дуже залежне від фізичного стану сім'ї і залежного від цього імунітету бджіл до захворювання. Причина, яка привела до такого широкого поширення цієї хвороби в останні десять років ще не вияснена.

Достатньо великий вплив на поширення хвороби в сім'ї бджіл має те, що бджоли-санітари, вичищаючи від загнилих висушених мумій-личинок комірки, вигризають присохші до стінок комірок залишки, чим засмічується спорами грибка харчова система бджіл. Це захворювання преноситься по всій сім'ї.

В разі захворювання спеціалісти рекомендують не тільки заміну стільників на нові, але й заміну матки, яка чомусь вважається носієм, чи розносчиком хвороби по вулику. Можливо, що в цьому є резон, бо матка весь час знаходиться в контакті, в тому числі і харчовому, з бджолами і може також служити носієм чи розносчиком інфекції.

В сильних здорових сім'ях аскофероз поширюється набагато рідше, ніж в ослаблених. Найкраще ця хвороба множитья у сім'ях безматкових-трутівках, та на трутневому розпліді, де відсутня стабільність температури в зоні розплоду. Фактор порушення кліматичних умов розвитку розплоду і

залежного від цього імунітету личинок є визначальним в поширенні хвороби. Пониження та підвищення вологості та температури в межах гнізда бджіл, а також падіння поступлення кормів у вулик і залежне від цього якості годування личинок вочевидь приводить до зниження їх імунітету. На це мають вплив і різні вірусні, запальні та гнильневого характеру захворювання, про які пасічник навіть і не знає, бо їх часто важко виявити. Візуально ці захворювання можуть в сім'ї не проявлятися, але вплив на зниження імунітету мають великий.

В 1999 році в зв'язку з пізньовесняними заморозками та посухою і залежними від цього різкими коливаннями поступлення кормів в сім'ю, все це мало вплив на поширення аскоферозу. Пасічникам прийшлося користуватися різними ліками від аскоферозу. Але в багатьох випадках їх дія є недовговічною і з часом хвороба відновлюється. Дуже добру дію на закріплення результатів лікування має поступлення у вулик сильного пожитку, що кожен з пасічників має можливість бачити на своїй пасіці. Сім'я бджіл при доброму взятку ніби відроджується. Хвороба приглушується або зникає.

Старі стільники, особливо ті, в яких була хвороба, є носіями інфекції (спор грибка), бо бджоли, вигризаючи в них старі кокони від хворого розплоду та залишки хворих личинок, перезаражаються, відновлюючи захворювання. Таким самим місцем для збереження хвороби є дно вулика, на котре падає велика кількість дрібних смітинок з спорами, котрі бджоли вигризають з комірок. І, якщо пасічник повимітає дно вулика, викинувши грубе сіття, то це не означає що він обеззаразив вулик, бо ці дрібні крихти сміття залишаються.

Чому сильний пожиток так добре впливає на лікування? Ймовірно тому, що інфіковані порожні комірки бджоли заливають медом і втрачають з їх інфікованою внутрішньою поверхнею контакт. Матка перебирається червити в нововідбудовані бджолами стільники і до осені ситуація ніби виправляється. Але на весні бджоли, використавши корм з темних стільників, починають їх вичищати від залишків коконів для розширення гнізда, де

червить матка, і знову контактують з інфекцією. Аскофероз відновлюється. В цьому допомагає сирість, нестабільність весняної погоди та втручання пасічника, який також допомагає охолоджувати відкритий розплід. Достатньо великий вплив на поширення хвороби мають осінні та весняні крадіжки бджіл на пасіках. В переважній більшості крадіжки проходять в ослаблених хворобами сім'ях бджіл. Інфекція при крадіжках розноситься по пасіці. Це не тільки аскофероз, але й гнильці, вааротоз та інші невідомі нам хвороби. А ми при цьому ще й дивуємося, чому аскофероз сьогодні так поширюється.

Ще весною 1999 року Інститут оздоровлення і відродження народів України запропонував в м. Стрию провести додаткові дослідження впливу нового в бджільництві ветеринарного препарату під назвою "Ізатізон" в боротьбі з аскоферозом. В інструкції про дію препарату зазначено, що Ізатізон піднімає імунітет і ефективний в боротьбі з вірусними, мікробними та деякими грибковими інфекціями, має протипухлинну дію. Пропонувалося провести аерозольні (обприскування препаратом) обробки бджіл для лікування від аскоферозу.

Обробки були проведені згідно з запропонованою методикою і це дало достатньо обнадійливі результати, але ще кращі результати дав додаток невеликої дози ізатізону до корму. Після такої, не записаної в інструкції процедури аскофероз зник зовсім і дуже довгий час не відновлювався, не зважаючи на те, що на пасіці використовувалась дуже велика кількість старих стільників. Ця процедура додавання ліків в корм багато разів була перевірена і на сім'ях, які не оброблялися аерозольно. Результати обробки були також достатньо обнадійливі, бо вартість ізатізону просто незначна в порівнянні з іншими препаратами, а результат дуже добрий і не вимагає багато часу та зусиль при обробці великих пасік. Препарат не має впливу на якість меду і не шкідливий для бджіл та людського організму.

Треба, мабуть, врахувати і те, що при використанні бджолами ізатізону в поєднанні з кормом дезінфікуються харчові шляхи бджіл-годувальниць, які

виробляють корми для личинок, гарантуючи личинкам беззараження корму.

Можливо, що відкритий розплід (личинки) заражаються аскоферозом під час харчових контактів з бджолами-годувальницями, а пролікувавши бджіл-годувальниць, ми беззаражуємо і личинок, піднявши їх імунітет.

Дослідження показали, що найбільш ефективною була комплексна обробка від аскоферозу та інших вірусно-запальних захворювань сімей ізатізоном, де проводилась як аерозольна обробка стільників і вулика, так і додавання препарату в корм. Тут потрібно тільки на науковому рівні точно прорахувати методику цих обробок для повного гарантування здоров'я бджіл та мінімізації ефективних доз.

Серед інших препаратів хімічного та рослинного складу, таких як ністатин, цибуля, часник, аскопин, при одночасному проведенні лікування в різних сім'ях бджіл ізатізон виявився найефективнішим і найдешевшим, що немаловажно для пасічника. Вигода ще і в тому, що препарат можна використовувати і для профілактики здорових сімей без побоювання зашкодити якості меду.

Таким чином, в результаті цих досліджень можна зробити такі висновки:

1. При лікуванні ізатізоном сім'я бджіл до тижня-двох вичищається від інфекційних личинок в стільниках. При цьому зовсім нема потреби міняти матку.

2. Стільники, в яких було зауважено хворобу, при лікуванні необхідно якось позначити і, по можливості, на протязі сезону вилучити для перетопки.

3. Вірогідно, що ізатізон, пролікувавши вірусно інфекційні захворювання, невидимі для пасічника, піднімає імунітет сім'ї бджіл та зменшує до мінімуму можливість розвитку аскоферозу, який паразитує на відкритому розпліді.

4. При профілактичній обробці бджіл достатньо давати препарат в корм, а при захворюванні аскоферозом після лікування вулики та стільники не

зашкодить додатково обробити аерозольно дрібнодисперсним розчином ізатізону.

5. Для того, щоб ефективно боротися з інфекцією, пасічник, як лікар, повинен розуміти шляхи поширення хвороби, причини, які приводять до захворювання і вплив методів обробки на лікування бджіл та гарантувати безпеку свою і споживачів меду від засмічування продукції бджільництва шкідливими для здоров'я препаратами.